

Columbus: een exploratie-instrument om het studiekeuzeproces naar het hoger onderwijs te versterken

Een kadertekst voor de communicatie

1 Situering

De Vlaamse regering wil het studiekeuzeproces van jongeren versterken bij de overgang van het secundair onderwijs naar het hoger onderwijs. Het regeerakkoord stelt daarvoor de invoering van een algemene niet-bindende oriënteringsproef voorop. Onderwijsminister Hilde Crevits gaf de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (Vluhr) de opdracht om die proef te ontwikkelen. Die wordt gelanceerd als het exploratie-instrument 'Columbus'. In de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) kreeg een overlegplatform de taak dit proces mee aan te sturen en voor het schooljaar 2016-2017 een draaiboek te ontwikkelen voor de implementatie van het instrument in de secundaire scholen. In dit overlegplatform zetelen vertegenwoordigers van alle betrokken onderwijspartners, zowel uit het secundair onderwijs als uit het hoger onderwijs: de leerlingen, de studenten, de ouders, de leraren, de onderwijsverstrekkers, de centra voor leerlingenbegeleiding, het hoger onderwijs, het kabinet Onderwijs en het Departement Onderwijs en Vorming.

Het Vlor-overlegplatform ontwikkelde onderstaande tekst als basis voor de brede communicatie over Columbus. De tekst geeft aan hoe de verschillende leden van het overlegplatform gezamenlijk naar het instrument kijken en vormt dan ook het vertrekpunt voor een gedragen communicatie.

2 Doel

Heel wat secundaire scholen nemen nu al initiatieven om binnen een traject van onderwijsloopbaanbegeleiding hun leerlingen zo goed mogelijk te begeleiden bij hun keuze naar het hoger onderwijs. Het exploratie-instrument Columbus moet binnen deze trajecten een plaats krijgen in de derde graad en er een significante meerwaarde voor betekenen, zowel op het niveau van de individuele leerling als van de school. Dit moet toelaten het **studiekeuzeproces van jongeren in de derde graad secundair onderwijs te versterken.**

3 Opzet

Columbus moet de jongere een globaal zicht geven op zijn voorkeuren en sterktes met het oog op verder studeren in het hoger onderwijs. Dat kan door hem een onafhankelijke, wetenschappelijk onderbouwde spiegel voor te houden die hem een beeld geeft over:

- keuzetaken binnen het studiekeuzeproces;
- studievaardigheden;
- affectieve factoren (interesse, motivatie, zelfeffectiviteit);
- cognitieve factoren (taal, wiskunde, redeneervermogen).

Columbus is een grondige, wetenschappelijk onderbouwde, **exploratie** van de eigen interesses en mogelijkheden die een belangrijke **input** kan vormen **voor het verdere traject van onderwijsloopbaanbegeleiding** van de leerling in de school. Voor het overlegplatform is het belangrijk dat het exploratie-instrument niet wordt ingezet op het einde van het laatste jaar secundair onderwijs. Het is dan ook geen afrondende test die een negatief of positief eindoordeel bevat. Het instrument zal ook nooit tot een dwingend studieadvies leiden. De feedback die de leerling ontvangt, kan de aanzet vormen om samen met zijn leraren en ouders verdere stappen te zetten in het keuzeproces. Hierbij houdt hij rekening met alle andere elementen die van belang zijn bij het maken van de voor hem meest geschikte keuze zoals het advies van de klassenraad en de informatie op SID-in's.

4 Testafname

Om zo snel mogelijk te kunnen starten met de ontwikkeling van een valide en betrouwbaar instrument, wordt er al dit schooljaar (2015-2016) van 2 mei tot 6 juni een testversie van Columbus afgenomen bij een representatieve **steekproef** van 8000 laatstejaars. In samenwerking met het Departement Onderwijs en Vorming selecteren de onderzoekers de scholen waar de testversie afgenomen wordt. Daarbij wordt een goede spreiding nagestreefd over o.a. onderwijsvormen, onderwijsnetten en provincies. Naast deze geselecteerde scholen kan elke school vrijwillig deelnemen aan de testafname door zich te registreren via www.onderwijskiezer.be/columbus.

De testversie is gebaseerd op componenten van toetsen (zoals het Luci-platform, Simon, LEMO, Lassi en klaarvoorhogeronderwijs) die hun wetenschappelijkheid reeds aangetoond hebben. In de context van het nieuwe instrument Columbus moeten hun bruikbaarheid en validiteit nu worden onderzocht. Daarbij zal het belangrijk zijn om zo snel mogelijk een zicht te krijgen op de relatie tussen de scores die de leerlingen behalen op de verschillende onderdelen van Columbus en hun toekomstige studieresultaten in het hoger onderwijs.

Het mag duidelijk zijn dat de testafname zal gebeuren met **een experimentele versie** van Columbus. Daarom zou het onverantwoord zijn om de deelnemende laatstejaars op basis van deze testafname al informatie aan te reiken over hun keuzebekwaamheid voor het hoger onderwijs. Er zal dus tijdens de testafname geen individuele feedback aan de leerlingen kunnen gegeven worden. In de toekomst zal dat wel kunnen en er zal onderzocht worden op welke wijze dat best gebeurt. Bij een viertal scholen wordt daarrond al een beperkt vooronderzoek gevoerd in het derde trimester van dit schooljaar.

5 Een volwaardige integratie in de onderwijsloopbaanbegeleiding

Een meer volwaardige afname van Columbus is gepland voor het schooljaar 2016-2017. Op dat moment zullen alle scholen de kans krijgen om met het instrument aan de slag te gaan en het gepast te integreren in het traject rond onderwijsloopbaanbegeleiding dat zij lopen met hun leerlingen. In functie van dat traject kunnen **scholen** dan **zelf bepalen wanneer en hoe ze Columbus best afnemen** (op het einde van het vijfde of het begin van het laatste jaar, alle of enkele componenten, hoe leraren en klassenraden bij dit proces betrokken worden, ...). Het **draaiboek** dat het SOHO-platform van de Vlor ontwikkelt, zal daarvoor de nodige handvatten

aanreiken voortbouwend op breed gedragen eerder uitgebrachte adviezen.¹ Het platform zal ook in kaart brengen op welke wijze leraren en scholen ondersteund kunnen worden via clb, begeleidingsdiensten en diverse professionaliseringsinitiatieven.

Het overlegplatform benadrukt dat het versterken van de studiekeuze van onze jongeren niet zal gerealiseerd worden door hen drie uur voor een computer te zetten en Columbus te laten invullen. De resultaten zijn maar nuttig wanneer ze een plaats krijgen in een breder traject en er over gesproken kan worden met leerlingen, leraren, ouders, clb-medewerkers en partners uit het hoger onderwijs, om zo geleidelijk aan te komen tot een weloverwogen en goed onderbouwde studiekeuze. De energie en de middelen die nu in de ontwikkeling van een degelijke wetenschappelijke exploratie-instrument gestoken worden zijn noodzakelijk, maar het **echte verschil zal gemaakt worden door de wijze waarop in de scholen met die resultaten aan de slag zal worden gegaan.**

¹ Meest recente advies: Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de studiekeuze van het secundair naar het hoger onderwijs](#), 28 maart 2013